

Rosja: sankcje na wybrane unijne spółki gazowe

Szymon Kardaś, Michał Kędzierski

11 maja rosyjski rząd objął sankcjami 31 unijnych spółek gazowych, w tym Gazprom Germanię GmbH (GG) i kontrolowane przez nią podmioty oraz polskie przedsiębiorstwo EuRoPol GAZ – właściciela polskiego odcinka gazociągu tranzytowego Jamał–Europa. Postanowienie władz to konsekwencja wcześniejszych decyzji podjętych przez Kreml. 3 maja Władimir Putin podpisał dekret o środkach gospodarczych wymierzonych w nieprzyjazne działania państw trzecich. Dokument zakłada, że rosyjskie instytucje państwowe, organy władzy (w tym lokalnej) oraz osoby fizyczne i prawne podlegające jurysdykcji FR nie będą mogły zawierać jakichkolwiek transakcji z osobami fizycznymi i prawnymi, które znajdują się na krajowej liście sankcyjnej. Przewiduje też zakaz dostarczania towarów i surowców do takich podmiotów. Dekret zobowiązywał rząd do przygotowania listy objętych restrykcjami w ciągu 10 dni.

Komentarz

- Decyzja o nałożeniu restrykcji na wybrane unijne spółki gazowe jest motywowana politycznie i stanowi rodzaj kontrsankcji wobec partnerów zachodnich. Umieszczenie na liście sankcyjnej spółki Gazprom Germania GmbH i podmiotów przez nią kontrolowanych lub z nią powiązanych to skutek wcześniejszej decyzji niemieckich władz o objęciu GG zarządem powierniczym (szerzej zob. [Gazowa zimna wojna? Przejęcie przez Niemcy kontroli nad Gazprom Germania GmbH](#)). Z kolei nałożenie obostrzeń na EuRoPol GAZ stanowi z jednej strony odpowiedź na restrykcje wprowadzone względem rosyjskich podmiotów (objęto nimi m.in. Gazprom) 26 kwietnia przez Polskę, a z drugiej – reakcję na konsekwentne działania RP na rzecz uniezależniania się od dostaw surowców energetycznych z Rosji oraz na postulaty Warszawy odnośnie do zaostrzania sankcji wobec Moskwy.
- Trudno przewidzieć, jakie będą pełne prawne i ekonomiczne konsekwencje podjętych przez Kreml decyzji. Z jednej strony już 12 maja w godzinach popołudniowych Gazprom poinformował, że ze względu na sankcje nie będzie w przyszłości wykorzystywał gazociągu Jamał–Europa do eksportu surowca do odbiorców europejskich. Ponadto według doniesień medialnych z 12 maja dostawy rosyjskiego gazu do spółek zależnych od Gazprom Germanii mają zostać wstrzymane. Z drugiej strony – choć dekret zakazuje zawierania jakichkolwiek transakcji z podmiotami objętymi sankcjami oraz wywiązywania się z zapisów umów już z nimi zawartych, to jednocześnie postanowienie rządu przewiduje możliwość przyznawania przez rosyjskie władze czasowych wyłączeń spod wprowadzonych restrykcji. Co więcej, zarówno dekret prezydencki, jak i pierwszy

akt wykonawczy przyjęty przez rząd wskazują na to, że praktyka ich stosowania będzie miała charakter arbitralny, a rozstrzygnięcia będą zależały od dynamiki relacji politycznych Rosji z poszczególnymi państwami zachodnimi. Wydaje się zatem bardzo prawdopodobne, że władze w Moskwie postarają się wykorzystywać ten instrument do generowania lub wzmacniania podziałów na Zachodzie (m.in. poprzez wprowadzanie restrykcji wymierzonych w indywidualne podmioty tylko z wybranych krajów), a także samodzielnie decydować o materialnym zakresie wprowadzanych sankcji.

- Strona niemiecka jest jak dotąd ostrożna w ocenie wpływu rosyjskich restrykcji na bezpieczeństwo zaopatrzenia RFN w gaz. Zarówno władze, jak i branża energetyczna wskazują, że pełen ogląd sytuacji umożliwi obserwacja zmian w przepływie surowca w najbliższych dniach. Zdaniem wicekanclerza Roberta Habecka sankcje oznaczają anulowanie kontraktów na dostarczanie 10 mln m³ gazu dziennie, co ma odpowiadać ok. 3% wolumenu rosyjskich dostaw do końca roku. Taką ilość da się wprawdzie zastąpić z innych źródeł, lecz nowe umowy będą zawierały o wiele wyższe ceny produktu. Grozi to poważnymi stratami finansowymi dla dotkniętych restrykcjami spółek dystrybuujących rosyjski surowiec (takich jak np. Wingas, która ma 20% udziałów w niemieckim rynku), a w skrajnych przypadkach – niemożnością realizacji kontraktów lub bankructwem. W obawie przed takim scenariuszem, który wywołałby reakcję łańcuchową uderzającą także w odbiorców końcowych, Berlin zagwarantował objętym sankcjami spółkom pomoc finansową na pokrycie strat. Według Habecka aktualnie nie ma potrzeby zarządzania w RFN stanu alarmowego w obszarze zaopatrzenia w gaz (30 marca wprowadzono tam pierwszy w trzystopniowej skali stan wczesnego ostrzeżenia).
- Mimo że Berlin uznał działanie Rosji za kolejny etap eskalacji i dowód na używanie przez Moskwę handlu surowcami jako broni politycznej, Niemcy zakładają obecnie, że Gazprom zamierza kontynuować dostawy gazu do pozostałych podmiotów na Zachodzie. Zdaniem Federalnej Agencji Sieci wskazywałoby na to nieobjęcie sankcjami spółki Gascade – operatora kluczowych szlaków przesyłowych gazu w RFN (w tym m.in. Nord Streamu 1 i jego odnóg NEL i OPAL) – w której Gazprom Germania posiada blisko połowę udziałów. Zakończenie współpracy z Gascade de facto uniemożliwiłoby dystrybucję rosyjskiego surowca w Niemczech. Paradoksalnie władze pozytywnie oceniły objęcie restrykcjami spółki Astora, która zarządza największym w RFN magazynem gazu w Rehden. Oznacza to bowiem dobrowolną rezygnację z zarezerwowanych przez Rosjan przepustowości i odblokowanie możliwości wypełnienia pustego obecnie obiektu surowcem z innych źródeł.

ANEKS. Lista podmiotów objętych sankcjami

1. Gazprom Germania GmbH
2. Gazprom NGV Europe GmbH
3. Astora GmbH
4. ZGG – Zarubezhgazneftehim Trading GmbH
5. GAZPROM Schweiz AG
6. WIEE Hungary Kft.

7. WIEE Bulgaria EOOD
8. IMUK AG
9. WIBG GmbH
10. WIEH GmbH
11. WINGAS GmbH
12. WINGAS UK Ltd
13. WINGAS Sales GmbH
14. WINGAS Holding GmbH
15. Industriekraftwerk Greifswald GmbH
16. VEMEX ENERGO s.r.o.
17. WINGAS Benelux s.r.l.
18. Gazprom Marketing & Trading Ltd
19. Gazprom Global LNG Ltd
20. Gazprom Marketing & Trading France SAS
21. Gazprom Marketing & Trading USA Inc.
22. Gazprom Marketing & Trading Switzerland AG
23. Gazprom Marketing & Trading Singapore PTE Ltd
24. Gazprom Marketing & Trading Retail Ltd
25. Gazprom Mex (UK) 1 Ltd
26. Gazprom Mex (UK) 2 Ltd
27. PremiumGas S.p.A.
28. VEMEX s.r.o.
29. VEMEX Energie a.s.
30. WIEE Romania SRL
31. EuRoPol GAZ S.A.